

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

**Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра всесвітньої історії**

СИЛАБУС

виробничої педагогічної практики

підготовки бакалаврів

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальності 014 Середня освіта (Історія),

освітньо-професійної програми «Середня освіта. Історія, правознавство»

Силабус виробничої педагогічної практики підготовки бакалаврів,

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальності 014 Середня освіта (Історія),

за освітньо-професійною програмою

Середня освіта. Історія, правознавство

Розробник: Шульга Світлана Анатоліївна, професор кафедри всесвітньої історії, доктор історичних наук, доцент

Силабус практики затверджено на засіданні кафедри
всесвітньої історії

протокол № 3 від 21 вересня 2021 р.

Завідувач кафедри: (Стрільчук Л.В.)

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Виробнича педагогічна практика

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо професійна /освітньо наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика виду практики
Денна (заочна) форма навчання	01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Історія), Середня освіта. Історія, правознавство	Виробнича педагогічна
Рік навчання	4	
Семестр	7	
Консультації 12 год.	10 год.	
Кількість годин/кредитів 150/ 5	Самостійна робота 168 год.	
Форма контролю: диференційований залік		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО КЕРІВНИКА (-ІВ) ПРАКТИКИ

ППШ Шульга Світлана Анатоліївна

Науковий ступінь докторка історичних наук

Вчене звання доцентка

Посада професорка

Контактна інформація s.shulga@ukr.net

Терміни практики (за наказом)

III. ОПИС ПРАКТИКИ

1. Анотація

Практична підготовка студентів є обов'язковим компонентом професійної підготовки фахівця в галузі *01 Освіта / Педагогіка*, що спрямована на закріплення теоретичних знань студентів з психолого-педагогічних та фахових дисциплін, отриманих під час навчання. Проходження практичної підготовки необхідне для здобуття кваліфікаційного рівня бакалавра. Протягом виробничої педагогічної практики встановлено самостійне проведення уроків, виховних заходів, індивідуальної роботи із учнями, участь у позаурочних заходах.

Зміст педагогічної практики:

1). Ознайомлення студентів із системою роботи закладу освіти:

- вивчення роботи вчителів-предметників, вчителів-новаторів, відвідування їхніх уроків; ознайомлення зі шкільними кабінетами та їх обладнанням, документацією школи;
- виконання функцій та обов'язків помічника класного керівника, здійснення позакласної виховної роботи; складання індивідуального плану виховної роботи з класом відповідно до плану роботи класного керівника із врахуванням інтересів учнів певного класу; проведення поточної організаційно-педагогічної роботи (контроль за відвідуванням уроків, організація чергувань тощо);

- підготовка та проведення позакласних виховних заходів; ведення класного журналу (за консультацією із класним керівником та вчителями-предметниками),
- ведення документації класного керівника; участь у роботі з батьками учнів, підготовці та проведенні батьківських зборів (за консультацією з класним керівником).

2). Навчально-методична робота: спостереження за навчальним процесом та відвідування уроків вчителів-предметників з метою вивчення різноманітних методів організації пізнавальної діяльності й виховання учнів на уроках, виявлення міжпредметних зв'язків і можливостей їх використання на уроках з історії; відвідування уроків і позаурочних заходів з предмету; підготовка та складання планів-конспектів уроків усіх типів із застосуванням різних методів активізації мисленнєвої діяльності учнів; проведення уроків; психолого-педагогічний аналіз проведених уроків методистом, вчителем, студентами, самоаналіз; організація індивідуальної роботи з учнями в позаурочний час, заняття з невстигаючими, перевірка зошитів, контрольних робіт; ознайомлення з проведенням факультативів, гуртків з предмету, участь в їх роботі; виготовлення наочних посібників та дидактичних матеріалів, оформлення кабінету; ознайомлення з методичною роботою учителя зі спеціальності.

3). Дослідження учнівського колективу: вивчення вікових та індивідуальних особливостей учнів, їхніх нахилів та інтересів, рис характеру, взаємовідносин у класі, спостерігаючи за ходом навчально-виховного процесу; вивчення документації класного керівника, бесіди з учнями, спостереження за їх поведінкою; бесіди з класним керівником; вчителями, які працюють в даному класі, батьками; складання психолого-педагогічної характеристики особистості учня.

4). Регулярне відвідування уроків і позакласних виховних заходів, які проводяться в класі, школі та студентами групи; участь в їх обговоренні.

5). Оформлення звітної документації.

2. Пререквізити: навчальні курси з історії України та всесвітньої історії, курсів з педагогіки та психології. **Постреквізити.**

3. Мета і завдання практики

Метою виробничої педагогічної практики є вдосконалення та поглиблення фахових та психолого-педагогічних компетентностей бакалаврів, формування готовності фахівців з історії до професійної педагогічної діяльності.

Завданнями практики є:

- завершити процесу формування у студентів морально-психологічної і професійної готовності до роботи вчителя;
- сприяти виробленню вмінь, навичок та компетентностей, необхідних для професії вчителя;
- навчати цілеспрямовано спостерігати за навчальною і виховною діяльністю учителів, студентів-практикантів, аналізувати її;
- сприяти набуттю та вдосконаленню досвіду самостійної творчої професійної педагогічної діяльності, самостійному проведенню навчально-виховної та позакласної роботи в школі, здійсненню інших видів педагогічної діяльності;
- формувати у студентів навички психологічного вивчення учнів, їхніх пізнавальних інтересів, а також взаємин в учнівському колективі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, здійснювати індивідуальну виховну роботу;
- накопичувати досвід творчої педагогічної діяльності, формувати у студента-практиканта системного дослідницького підходу до педагогічної діяльності, оволодіння педагогічною культурою, формувати дослідницький підхід до педагогічного процесу.

4. Результати навчання (Компетентності)

За результатами практики студенти будуть компетентними у таких питаннях:

Інтегральна компетентність. Здатність до продуктивної професійної діяльності відповідно до провідних ціннісно-світоглядних орієнтацій, вимог педагогічної етики та викликів закладів освіти.

Загальні компетентності.

ЗК 1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини і громадянина, реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності;

ЗК 4. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК 5. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей для досягнення спільної мети.

ЗК 6. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності і підприємливості.

ЗК 7. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності.

ФК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ФК 2. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ФК 3. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею в професійній діяльності.

ФК 4. Здатність враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів, використовувати здоров'язбережувальні технології в закладах загальної середньої освіти.

ФК 5. Здатність конструктивно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, розвивати критичне мислення в учнів/учениць.

ФК 7. Здатність орієнтуватися в історіографічних інтерпретаціях різних періодів та в різних контекстах.

ФК 13. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища, володіти методиками інклюзивного навчання.

ФК 14. Здатність здійснювати моніторинг навчання учнів на засадах компетентнісного підходу, прогнозувати результати освітнього процесу.

ФК 15. Здатність застосовувати новітні методи пізнання в освітньому процесі, добирати і використовувати сучасні та ефективні методики навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК 16. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

Прогнозовані результати навчання.

ПРН 9. Вміти налагодити роботу учнів/учениць з орієнтацією на формування ключових і предметних компетентностей з історії (інтегрованих курсів), основ правознавства, формувати готовність до їхнього застосування у позанавчальній діяльності.

ПРН 10. Вміння навчити учнів/учениць здійснювати самооцінювання і взаємооцінювання, формувати, аргументувати, доводити власну думку, ставити запитання, висувати власні припущення, розрізняти факти і здогади, розвивати критичне мислення.

ПРН 11. Вміти забезпечити умови для формування в учнів/учениць елементів правової культури, правових орієнтирів і правомірної поведінки школярів/школярок.

ПРН 12. Вміти застосовувати педагогічні прийоми роботи з особами з особливими освітніми потребами, розробляти завдання для їхнього оцінювання з урахуванням індивідуальних програм розвитку, індивідуальних навчальних планів.

ПРН 13. Вміти організовувати освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних правил і норм, протиепідемічних правил.

ПРН 14. Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії, правознавства, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

ПРН 15. Вміти визначати цілі власного професійного розвитку, з урахуванням цілей і напрямів розвитку освітньої політики, акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії, правознавства, методики навчання історії та правознавства в закладах загальної середньої освіти базової школи.

IV. ЕТАПИ ПРАКТИКИ

Етапи	Зміст, основні завдання, тривалість
1. Підготовчий	Теоретична фахова та психолого-педагогічна підготовка. Організаційна підготовка (призначення керівників практики, обрання бази практики; ознайомлення із вимогами до проходження практики, системою оцінювання) (конференція студентів-практикантів).
2. Ознайомлювальний	Ознайомлення студентів із системою роботи закладу освіти: вивчення роботи вчителів-предметників, відвідування їхніх уроків; ознайомлення зі шкільними кабінетами та їх обладнанням, бібліотекою, методичним кабінетом; знайомство з класним колективом; складання навчального поурочного плану та індивідуального плану виховної роботи з класом відповідно до плану роботи класного керівника; проведення поточної організаційно-педагогічної роботи (контроль за відвідуванням уроків, організація чергувань тощо); підготовка та проведення позакласних виховних заходів та уроків. Тривалість 1 тиждень
3. Основний	Регулярне відвідування уроків і позакласних виховних заходів, які проводяться студентами групи; участь в їх обговоренні. Дослідження учнівського колективу: вивчення вікових та індивідуальних особливостей учнів, їхніх нахилів та інтересів, рис характеру, взаємовідносин у класі, спостерегаючи за ходом навчально-виховного процесу; вивчення документації класного керівника, бесіди з учнями, спостереження за їх поведінкою; бесіди з класним керівником; вчителями, які працюють в даному класі, батьками; складання психолого-педагогічної характеристики особистості учня. Навчально-методична робота: спостереження за навчальним процесом та відвідування уроків вчителів-предметників з метою вивчення різноманітних методів організації пізнавальної діяльності й виховання учнів на уроках, виявлення міжпредметних зв'язків і можливостей їх використання на уроках з історії; відвідування позаурочних заходів з предмету; підготовка та складання планів-конспектів уроків усіх типів із застосуванням різних методів активізації навчальної діяльності учнів; проведення уроків; психолого-педагогічний аналіз проведених уроків методистом, вчителем, студентами, самоаналіз; організація індивідуальної роботи з учнями в позаурочний час, заняття з невстигаючими, перевірка зошитів, контрольних робіт; ознайомлення з проведенням факультативів, гуртків з предмету, участь в їх роботі; виготовлення

	наочних посібників та дидактичних матеріалів, оформлення кабінету; ознайомлення з методичною роботою учителя зі спеціальності. Проведення залікових уроків та виховних заходів. Тривалість 2-5 тижні
4. Підсумковий	Проведення залікових уроків та виховних заходів. Оформлення документації. Звіт про проходження практики. Тривалість 5 тижднів.

V. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ.

На початку практики студент отримує індивідуальні завдання* за консультацією із керівником педагогічної практики:

1. Підготувати розгорнутий конспект уроку історії та правознавства з необхідним дидактичним матеріалом (тести, презентація, карти, схеми, ментальні карти, практичні задачі тощо). Конспект складається за темами проведених практикантом уроків, оформляється за вимогами до оформлення подібних робіт, затверджується вчителем історії бази практик.

2. Підготувати сценарій виховного заходу (класний час, диспут, екскурсія тощо), проведеного на базі практик за вибором практиканта або за планом виховної роботи класного керівника. Сценарій виховного заходу оформляється за вимогами до оформлення подібних робіт, затверджується класним керівником бази практик.

3. Підготувати психолого-педагогічну характеристику на учня. Характеристика готується протягом практики в результаті психолого-педагогічного спостереження. Оформляється за вимогами до оформлення подібних робіт, затверджується класним керівником бази практик.

VI. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Зміст роботи, що оцінюється	Кількість балів
1. Теоретична підготовка: – знання предмету, вільне володіння матеріалом теми уроку, оперування поняттями і термінами; орієнтування в просторі і часі; – володіння матеріалом впродовж позакласних занять; – застосування різноманітних методів та методик, засобів навчання історії.	20
2. Психолого-педагогічна підготовка: – педагогічний такт; – комунікабельність; – емпатійність; – неконфліктність тощо.	10
3. Особистісні характеристики: – дисциплінованість під час проходження практики; – ініціативність; – самостійність; – професійна спрямованість; – інноваційність тощо.	10
4. Оцінювання процесу проходження практики: – проведення уроків з історії та правознавства (10), виховних заходів;	40

– проведення виховного заходу з історії / правознавства ; – індивідуальна робота з учнями; психолого-педагогічні спостереження; – підготовка методичних матеріалів.	
5. Оцінювання звітної документації: – план-конспект уроку з історії та правознавства (наочний матеріал, тести тощо); – сценарій виховного заходу; – психолого-педагогічна характеристика учня; – оформлення щоденника практиканта; – допоміжні матеріали.	10
7. Захист практики.	10
Всього	100

Політика оцінювання.

Проходження педагогічної практики студентом є обов'язковим, пропуски занять без поважної причини на базі практик не допускаються.

В школі / закладі загальної середньої освіти студенту-практиканту необхідно дотримуватись правил внутрішнього розпорядку, правил техніки безпеки, виконувати вказівки і завдання вчителя та класного керівника, уважно і з повагою ставитися до учнів, враховувати їх вікові особливості та індивідуальні характеристики. Обов'язковим впродовж практики є відвідування (за дозволом вчителя) уроків та заходів виховного характеру, класних батьківських зборів тощо, а також уроків колег-практикантів.

З метою оцінювання результатів практики обов'язковим є запрошення керівника практики на заліковий урок, виховний захід та повідомлення про нього заздалегідь (час, дата і місце проведення).

Оформлення документації здійснюється протягом останнього тижня практики і подається керівнику практики у **триденний термін** після закінчення практики для підсумкового оцінювання.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
для екзамену	для заліку	
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

VII. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційованого заліку (100 б.) у відповідності із пунктом 6 програми.

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392. *Офіційний вісник України*. 2012. № 11. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/1392-2011-%D0%BF>
2. Закон про освіту. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа). URL : <http://www.mon.gov.ua/education/average/concept.doc>
4. Програми загальноосвітніх навчальних закладів. Історія України. Всесвітня історія. 5-11 класи (редакція 2001 року). *Історія в школі*. 2001. №8. С.2 – 25.
5. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Історія України. Всесвітня історія. Основи правознавства. К.: Освіта. 2013. 96с. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>
6. Національна доктрина розвитку освіти. URL : <http://www.president.gov.ua/documents/151.html>
7. Історія: Україна і світ. 10–11 класи. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА для загальноосвітніх навчальних закладів. URL : http://www.memory.gov.ua/sites/default/files/finish_istoria_ukraina-i-svit-ntegrovana.pdf
8. Про внесення змін до навчальних програм з історії України 5-9 та 10-11 класів закладів загальної середньої освіти. НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ. м. Київ. ВІД 21 ЛЮТОГО 2019 Р. № 236. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-vnesennya-zmin-do-navchalnih-program-z-istoriyi-ukrayini-dlya-5-9-ta-10-11-klasiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>
9. Куриліва Валентина. Методика викладання історії. Львів-Торонто : «Світ», 2003. 248.
10. Мельник Л.Г. Методика викладання історії. К.: Вища школа, 1974. 221 с.
11. Методика преподавания истории в средней школе. Учеб. пособие для студентов пединститутов по спец. № 2108 История (С.А.Ежова, И.М.Ледбеева, А.В.Дружкова и др.). М.: Просвещение, 1986. 272 с.
12. Пометун О. Методика навчання історії в школі. К.: Генеза, 2006. 328 с.
13. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: [наук.-метод. посіб.]. К.: А.С.К., 2003. 192 с.
14. Пометун Е.И. Школьное историческое образование в Украине: пути развития и проблемы. Луганск: Изд-во ВУГУ, 1995. 200 с.
15. Студеникин М.Т. Методика преподавания истории в школе: [учебник для вузов]. М.: ВЛАДОС, 2000.
16. Українська історична дидактика. К.: Генеза, 2003. 267с.
17. Наказ МОН про затвердження «Професійного стандарту вчителя закладу загальної середньої освіти». URL: [Nakaz_2736.pdf](#)